

Novel·la **Jordi Capdevila**

La Girona desconeguda

En els patis del darrere de les cases és on s'hi aplega tota la brutícia generada per la brillant de les façanes. I en els de les ciutats és on s'acumulen totes les deixalles generades per les regeneracions cosmètiques de la transformació dels centres de les urbs actuals en *polis* netes, pulcres, sanejades i esplendoroses. Un focus d'atracció i de vanitats fraudulentades de la societat opulenta, que exigeix traspasar cada dia els seus excrements als patis del darrere, els barris marginats que creixen i es degraden més cada dia. I més ara, amb la devastadora crisi econòmica.

En aquesta immundícia urbana amagada hi poden anar a parar les persones que les circumstàncies de la vida han enfangat fins al coll, en trepitjar sense voler tots els terrenys pantanosos possibles. No sols no han ascendit ni un graó en la escala humana, sinó que s'han anat ensorrant en tots els fangars amb

Les causes perdudes
Autor: Xevi Sala
Editorial: Columna. Barcelona, 2011
Preu: 18 euros Pàgines: 178

Sala combina el llenguatge periodístic, el literari i el psicològic

que han topat. Han tocat fons.

Expulsat com a docent d'un col·legi de Barcelona, acusat d'abús sexual a una menor, el protagonista de la novel·la, el senyor Torres, és traslladat a l'escola del barri gitano de Girona. Però l'afecten més problemes: viu un dolorós procés de separació de la seva filla de 10 anys, a la qual té prohibit veure. I en el nou destí professional ha de viure en un bloc de pisos gairebé ruïnosa que l'Ajuntament ha previst enderrocar. Com a veïns d'escala només hi trobarà una dona vídua amb el seu sogre paralític i la seva néta òrfena, una nena gitana de 12 anys, Kesali, que a més és una de les seves alumnes.

Amb voluntat de ferro, el protagonista narrador va explicant tots els esforços que fa per guanyar-se els alumnes, els companys mestres i l'entorn d'un barri dominat des de fa anys per una família gitana sense escrúpols. Un clan que mou els fils de les trames de la delinqüència

de sempre, però que ha anat creixent i canviant amb l'arribada de nousvinguts africans. Tots els esforços que fa el protagonista per ajudar tothom i generar confiança són poc compresos. I sense voler, es troba en una batuda policial antidroga en què desapareix Kesali. La policia el considera sospitós en trobar-li al seu pis el pintallavis de la nena.

El senyor Torres s'enfrontarà a totes les acusacions i desgreuges que li van caient al damunt en cada acció adreçada a ajudar la gent marginada. Una aposta per *les causes perdudes* de sempre. I en la seva accelerada davallada anirà a raure a Salt, exbarri de Girona i ara el municipi amb més immigració i atur de Catalunya, on acabarà d'afixar-se en els seus esforços per integrar-se i redimir una societat totalment desestructurada.

La novel·la disposa d'uns ingredients gratificants: fa una acurada i completa descripció d'aquesta Gi-

Assaig **D. Sam Abrams**

Negra i solvent

Un dels grans problemes que ha d'afrontar la literatura catalana actual és la insòlita manca de visions de conjunt. Fa anys que no apareixen manuals o repertoris que vagin reflectint la bona marxa de la literatura catalana contemporània en tot el que té de riquesa i pluralitat. Fa anys que no apareix cap equivalent de llibres tan interessants i estimulants com *Literatura catalana contemporània*, de Joan Fuster. I aquest buit o llacuna produeix el resultat altament negatiu que no disposem de bons materials crítics de molts dels grans creadors del moment en tots els gèneres.

Per aquest motiu hem d'aplaudir l'aparició d'un assaig com és *Pot semblar un accident. La novel·la negra i la transformació dels Països Catalans 1999-2010*, del poeta, narra-

dor, traductor, articulista, assagista i activista Sebastià Bennasar (Palma, 1976), en la bella i acurada edició que ha publicat Meteora. Estem davant d'un llibre rigorós i ben fet, que hauria de servir de model per a altres aventures paral·leles dins l'assaig literari.

L'estudi de Sebastià Bennasar té moltes virtuts de primera necessitat a la literatura crítica d'aquest país. És un llibre que es basa en la lectura directa d'una veritable muntanya de novel·les de gènere negre, quan sovint els crítics d'ara parlen sense haver llegit a fons les obres que comenten. És un llibre que mostra una independència de criteris que permet avaluar les obres sense ni un bri de prejudicis o tòpics. Per exemple, fixeu-vos com apareix un narrador de vàlua com Lluís Llorc que, tal com

cal, rep la mateixa atenció que autors més reconeguts. El mateix es pot dir de Carles Porta, Jaume Benavente i Marc Pastor.

Mirada amb gran angular

És un llibre que mostra una actitud crítica que, en termes territorials, per exemple, només es pot qualificar de *gran angular* perquè inclou el bo i millor del Principat, València i les Illes Balears. En aquest sentit, cal agrair la inclusió d'autors com ara Salvador Company i Pere Joan Martorell. És un llibre ambiciós perquè planteja tota una sèrie de qüestions des de tots els vessants possibles com ara localisme i universalitat, ambient urbà i ambient rural, història i ficció, originalitat i recreació, professionalitat i eventualitat, criticisme i conformitat, etcètera.

A més, cada qüestió queda il·lustrada amb exemples ben rodons. Per parlar-nos de la internacionalització temàtica de la novel·la negra a Catalunya, Bennasar ens cita Salvador Balcells i el seu ús de la màfia russa i Xavier Bosch i el seu ús del terrorisme islàmic. És un llibre penetrant perquè l'autor ha estat capaç de digerir tot el que ha llegit i formular una teoria general sobre les grans línies artístiques i conceptuals de la novel·la negra a Catalunya durant l'època actual de la seva eclosió màxima. És un llibre solvent perquè l'autor ha anat resseguint tot de fonts suplementàries com ara ressenyes, entrevistes i assaigs parcials publicats arreu.

És un llibre suggeridor perquè toca temes tangencials de pes, com la influència mútua que existeix entre

Pot semblar un accident. La novel·la negra i la transformació dels Països Catalans 1999-2010
Autor: Sebastià Bennasar
Editorial: Meteora Barcelona, 2011
Pàgines: 349
Preu: 19 euros

El periodista Xevi Sala ha debutat en novel·la amb una obra sobre la Girona més conflictiva

JORDI SOLER

rona per a tanta gent desconeguda, uns retrats profundament caracteritzats dels personatges que hi viuen, els esforços i errors dels intents d'una integració impossible i la desconfiança mútua que genera el xoc de cultures i maneres de viure diferents. La trama es desenvolupa amb agilitat i crea prou intriga i suspens per llegir-la en un obrir i tancar d'ulls i no deixar-la fins a la darrera pàgina.

Cal remarcar també l'acurat tractament del llenguatge. Prou periodístic per explicar amb pocs mots i amb fluïdesa les accions trepidants que passen, prou literari per fer unes descripcions dels ambients nítides i profundes, i prou psicològic per aprofundir en l'ànima de cada personatge.

Una novel·la que diu moltes coses, en deixa entreveure més i està narrada amb senzillesa, sobrietat i riquesa lingüística. Un bon debut literari del periodista Xevi Sala. *

Sebastià Bennasar ha escrit un assaig en què analitza les novel·les negres en català dels últims deu anys
QUIM PUIG

la novel·la negra i les històries narrades en altres suports com el cinema i la televisió. També surt del marc tradicional de la novel·la negra per parlar-nos de Pep Bly i la seva utilització del rerefons del món de la música i els concerts. I, finalment, és un llibre d'una gran utilitat. Aquells lectors que vulguin saber quins autors hi ha més enllà dels arxiconeguts com Ferran Torrent i Andreu Martín hauran d'acudir per força a l'estudi de Bennasar. Al final del llibre trobaran una nombrosa llista d'autors per remenar i triar, des de Joan Agut fins a Albert Villaró. I aquells lectors que vulguin contestar l'eterna pregunta que tots ens fem del perquè de l'èxit arrasador de la novel·la negra al panorama literari actual trobaran la resposta que busquen a l'assaig del nostre autor. *

Novel·la

Les meves nenes mortes

Carlos Zanón

Barcelona és una ciutat salvatge, per molt que ho intentin impedir els alcaldables i els polítics, sí, aquells països que viuen a Vallirana, a Teià o a Tiana, que pertanyen a les dotze famílies patrícties de ciutat que han manat sempre, també amb el dictador, per descomptat, els que miraven cap a una altra banda del que feia Millet, els que vénen en vehicles oficials i decideixen si volen o no fumadors, putes, sanitat o escola pública, independència, fundacions corruptes i cotxes al centre. Sí, malgrat tota aquesta gent tèbia i d'ordre, Barcelona és una ciutat salvatge. No sempre. No a totes bandes. No en el sentit d'una ciutat violenta, en les brutes i profundes aigües d'un oasi que potser no és res més que un bassal ple de desigualtats socials, racisme i col·laboracionisme.

Per això resulta gratificant llegir llibres com *Las niñas perdidas*, de Cristina Fallarás (Zaragoza, 1968). Vestida de novel·la negra, aquesta francitadora, extrema i exuberant, valenta i a estones deliciosament maniquea, apunta a totes bandes i, quan

pot, fa diana. Fallarás és un d'aquests autors que es moriran en ple galop. No sap no molestar ni no ferir. No sap no creure en el que creu encara que s'equivocui. No sap anar al trot, ha de galopar. La seva prosa és així. Amb ofici i talent. És un animal espantat i, per això, més perillós. Té molts llibres dins seu, Fallarás, i els escriurà tots. I després caurrà esgotada i muntarà un bar i convidarà a tothom i s'arruinarà i anirà a una altra ciutat i tornarà a córrer / escriure.

Las niñas perdidas, premi L'H Confidencial, de lectura frenètica, no és un llibre amable. Amb els ferros del gènere ben agafats, però amb una visió entre onírica i hiperrealista, es narra una història, un argument, però sobretot els magmes subterranis dels protagonistes i d'aquesta meravellosa ciutat. Els personatges són efectius, els diàlegs falsament naturals i l'entramat, un embolic com manen els cànons hammetians. I a estones, exhibició innecessària de voler espantar la tieta. I sí, hi ha truculència, l'existència del mal i tot això que en una primera lectura t'emportes, però el que és brutal és la diferència respecte d'uns mateixos fets si tens diners o si no en tens. Si ets fill d'alguó o de ningú.

González ha estat periodista. Ara és detectiu amb despatx al Xino i una panxa de cinc mesos. Té problemes econòmics i rep una oferta que no pot rebutjar. Dues germanes (3 i 5 anys) han estat torturades i assassinades. Algú vol saber qui ha estat i per què. Pedofília, amistat, drogues, mares que perden les seves filles perquè no són normalitzables, comissaris paternistes, pornografia infantil, maneres de matar un gat o un gos. I gent desesperada i condemnada a mort lenta a Babilònia. Gent que es pregunta en quin moment la partida es va truncar i va aparèixer la mala sort. I al costat de la brutalitat, l'autora afegeix tendresa. I reflexiona sobre la maternitat i la justícia social, sobre com continues quan els somnis poden a merda. Més que un argument i uns personatges ben parits, hi ha una mirada sobre la vida i com fer-la divertida i aleshores, terrible. Tot això en un llibre no del tot realista, però sí arrossegat per l'asfalt de la ciutat. *

Las niñas perdidas
Autora: Cristina Fallarás
Premi Internacional L'H Confidencial 2011
Editorial: Roca Barcelona, 2011
Preu: 15 euros
Pàgines: 203